

Модуль 11. Студентський проект
удосконалення власного мовлення

Лекція ЗМ-37

Тема: Студентський проект
«Удосконалення власного мовлення»

«Тире»

Підготувала
Студентка II курсу
Групи ДІ-9-1
Пилипчук Марія

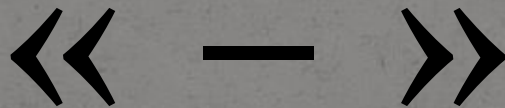
План:

1. Що таке тире?
2. Тире між підметом і присудком.
3. Тире на місці пропущеного члена речення.
4. Тире після однорідних членів речення перед узагальнюючим словом.
5. Тире між частинами складносурядного речення.

Що таке тире?

Тире - розділовий знак, який використовується в різних мовах.

У безлічі випадків тире ставиться замість пропущених слів, найчастіше перед словом «це» для підкреслення певних слів і щоб зробити на них смислове наголос і звернути увагу читача.

У писемність
тире ввів
російський
письменник і
історик Микола
Михайлович
Карамзін.

(1766-1826 pp.)

*Тире між підметом і присудком
ставиться, якщо:*

**Підмет і присудок
виражені:**

1. Іменниками
2. Інфінітивами
3. Числівниками

Приклад :

1. Мова- сповідь народу.
2. Читати- це не тільки знати факти.
3. Два по два- чотири.

Один головний член речення виражений:

1. Іменником, а другий інфінітивом
 2. Числівником, а другий іменником
1. Любити- це не злочин.
 2. Тринадцять- нещасливе число.

Тире між підметом і присудком не ставиться, якщо:

1. Якщо підмет виражений особовим чи питальним займенником:

Я син свого часу.

2. Коли перед присудком стоять сполучник як, ніби, мов ...

Струмок серед гаю як стрічечка.

3. Присудок виражений прикметником:

З усіх утрат утрата часу найтяжча.

Вправа № 1

Замість рисок, де потрібно, поставте розділові знаки.

1. Весна / це пора року, коли все розцвітає.
2. Дніпро / річка нашої історії.
3. Запорозька Січ / вольниця українського народу.
4. Творити / значить розуміти й відчувати природу.
5. Життя / як річка, мінливе й буремне.
6. Кожна людина / це історія, доля, шлях.
7. Нива / неначе море, широке й безкрає.
8. Боротьба / не доля боягузів.
9. Мрія / як вітрило корабля в буремному морі життя.

Перевірка.

1. Весна - це пора року, коли все розцвітає.
2. Дніпро - річка нашої історії.
3. Запорозька Січ - вольниця українського народу.
4. Творити значить розуміти й відчувати природу.
5. Життя як річка, мінливе й буремне.
6. Кожна людина - це історія, доля, шлях.
7. Нива неначе море, широке й безкрає.
8. Боротьба не доля боягузів.
9. Мрія як вітрило корабля в буремному морі життя.

Тире на місці пропущеного члена речення

Тире ставиться :

1. Тире ставиться в неповному реченні на місці пропущеного присудка:

*1. Сталь гартується в огні, а людина -у
труді*

2. Якщо пропущено інший член речення, то тире може ставитись або не ставитись залежно від паузи:

*Вчення в щасті украшає, а в нещасті -
утішає .*

Тире не ставиться :

*Тире не ставиться в
еліптичних реченнях, якщо немає
спеціальної паузи:*

*За поворотом станція. Обрій у
хмарах*

Тире після однорідних членів речення перед узагальнюючим словом.

Ставиться:

1. *Якщо узагальнююче слово стоїть після однорідних членів речення, то перед ним ставиться тире:*

Сонце, ліси, поля, води, повітря — все це святиня, яку маємо берегти, а не нищити, топтати.

2. *Якщо однорідні члени речення йдуть за уз.словом, але речення ними не закінчуються, то після узагальнюючого слова ставиться двокрапка, а після однорідних членів-тире:*

Все навколо: дерева, птахи, люди-сповнене весняної, пружної, нестримної сили.

Вправа № 2

Поставте розділові знаки.

1. Все своє дитинство я ходив по насінню. Я часто й спав у насінні в житі в просі в ячмені й горосі на печі.
2. Обізвалась трава голосами тисячі своїх жильців коників метеликів жуків.
3. У щастя людського два рівних є крила троянди й виноград красиве і корисне.
4. Лози висип кручі ліс все блищить і сяє на сонці.

Перевірка.

1. Все своє дитинство я ходив по насінню. Я часто й спав у насінні : в житі, в просі, в ячмені й горосі на печі.
2. Обізвалась трава голосами тисячі своїх жильців: коників, метеликів, жуків.
3. У щастя людського два рівних є крила: троянди й виноград - красиве і корисне.
4. Лози, висип, кручі, ліс- все блищить і сяє на сонці.

Тире між частинами складносурядного речення.

Ставимо тире:

- *Коли між ними є причинно-наслідковий зв'язок;*
- *Виражається швидка зміна подій;*
- *Є зіставлення або протиставлення:*

Чужих два слова в пісні буде — і пісня вся тоді чужа!

Вправа № 3

Вставити розділові знаки

1. Ще мить і сад загубить пишну вроду.
2. Був час обідньої перерви і все живе поховалося в затінки ущухло принишло.
3. Несподіваний ривок і ми відриваємося від землі.
4. Зима летіла над землею І от весна і все в цвіту.
5. Прийде час І вільні й рівні встануть люди Й здійсняться мрії всі ураз!

Перевірка

1. Ще мить — і сад загубить пишну вроду.
2. Був час обідньої перерви - і все живе поховалося в затінки, ущухло, принишло.
3. Несподіваний ривок — і ми відриваємося від землі.
4. Зима летіла над землею, І от весна - і все в цвіту.
5. Прийде час, - І вільні й рівні встануть люди Й здійсняться мрії всі ураз!